

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ

СИЛАБУС

Музика в історичній ретроспективі

Освітній рівень	I, освітньо-професійний,	Курс	IV
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	7–8
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	6
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Аудиторних годин	60
Освітньо-професійна програма	підготовки Бакалавра	Лекції	60
		Практичні/семінарські	-
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	120
		Семестровий контроль	Залік, 8 семестр

Інформація про викладача	
ПІБ, посада	Викладач кафедри історії української та зарубіжної музики Лисичка Олександр Миколайович
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Lysychka_2022.pdf
e-mail	+380633423397, aleksandrlyshchka@icloud.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Музика в історичній ретроспективі» складено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво». Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які здобувачі вищої освіти повинні опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Мета навчальної дисципліни – вивчення історії світової музичної культури та акцентування уваги студентів на формуванні індивідуальності національних культур, формування й розвиток у здобувачів освіти комплексу теоретичних знань і практичних навичок, що дозволяють усвідомити художньо-історичні закономірності еволюції світової музичної культури, а також уявлень про можливості практичного використання музичних творів під час професійної діяльності в галузі сценічного мистецтва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми бакалаври повинні **знати**:

- історичні етапи розвитку світової музичної культури, музичної освіти та музичного виконавства;
- головні критерії періодизації музичної культури за стильовими та національними ознаками;
- специфіку кожного історико-стильового періоду в естетичному та технологічному вимірах;
- основні положення сучасної теорії стилей; сучасні наукові оцінки проблеми національного та методу її практичного використання;
- теорію жанрів та жанрових традицій та особливості їх застосування у творчості українських композиторів;
- найбільш репрезентативні твори провідних українських та зарубіжних композиторів ;
- термінологічну систему, що склалася у музикознавстві та музичній практиці до XXI ст.;
- дослідження, спрямовані на вивчення музичної культури від давніх часів до початку XXI ст. та навчальну літературу з цієї тематики.

Уміти:

- орієнтуватися в головних етапах історичного шляху розвитку світової музичної культури;
- аналізувати риси кожного окремого стильового періоду та національного стилю;
- обґрунтувати індивідуальність розвитку української національної музичної культури, виявляючи і її зв'язок з європейською традицією;
- аналізувати творчість видатних світових та українських композиторів за критеріями історико-стильової та національної їх приналежності та жанрового визначення творів;
- визначати історичні етапи еволюції зарубіжної та української музики за інтонаційними характеристиками;
- виконувати аналіз музичних творів різних історико-стильових епох з використанням різних технік композиції;

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування *загальних компетентностей*:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

спеціальних (фахових) компетентностей:

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

СК11. Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного

осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування програмних результатів навчання:

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПР03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР06. Аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Історія музики з найдавніших часів до XIX сторіччя

Тема 1. Музична культура античності. Музика та античний театр.

Тема 2. Музичне мистецтво середньовіччя. Відродження та його характерні стилістичні риси.

Тема 3. Діалектичний розвиток стилістичних формацій барокко та класицизму і його прояв у західноєвропейському музичному мистецтві.

Тема 4. Становлення жанру опери. Провідні оперні школи в Італії. Музичний театр Франції. Лірична трагедія.

Тема 5. Прояви барокко та класицизму в творчості Г.Ф. Генделя та Й.С. Баха. Тема 6. Стилiстичнi риси музичного класицизму. Віденська музична класична школа.

Тема 7. Опера реформа К. В. Глюка.

Тема 8. Опера творчість В.А. Моцарта.

Змістовий модуль 2. Музична культура зарубіжних країн XIX століття.

Тема 9. Романтизм у історичному просторі музичного мистецтва. Історична типологія музичного романтизму. Музичний романтизм як культура, художній напрямок, стиль. Стилiвова та жанрова системи музичного романтизму.

Тема 10. Німецька романтична опера. Оперний театр К.М. Вебера. Італійська опера В. Белліні та Г. Доницетті

Тема 11. Вагнер та музична культура XIX ст. Музичний театр Р. Вагнера.

Тема 12. Опера драматургія Дж. Верді. Пізні опери на шекспірівські сюжети. Тема 13. Італійський оперний «верізм» та творчість Дж. Пуччіні. Паростки відродження національної оперної традиції.

Тема 14. Кінець XIX - перші десятиріччя XX століття як перехідний період в історії музичного мистецтва. Символістський оперний театр. «Пелеас і Мелізанда» К. Дебіссі., «Саломея» і «Електра» Р. Штрауса

Змістовий модуль 3. Українська музика у світовому контексті. Особливості розвитку музичної культури України від найдавніших часів до XX століття.

Тема 15. Проблеми національного стилю.

Тема 16. Специфіка українського фольклору: інструментальна та епічна традиції.

Тема 17. Шляхи розвитку професійної музичної культури від середньовіччя до класицизму.

Тема18 «Становлення системи інструментальних та симфонічних жанрів в українській музиці XIX ст.».

Тема 19 «М. Лисенко – фундатор української класичної композиторської школи».

Змістовий модуль 4. Українська музика в контексті основних тенденцій розвитку музичної культури XX-XXI ст. Традиції минулого та сучасності в українській музиці II половини XX-початку XXI століття.

Тема 20. «Загальні тенденції розвитку музичної культури XX ст. Стильовий плюралізм та види композиторських технік».

Тема21. «Становлення та розвиток симфонічних жанрів в українській музиці XX –XXI ст.»

Тема 22. «Оперний жанр в українській музичній культурі XX-XXI ст.»

Тема 23. «Кантатно-ораторіальні жанри в українській музичній культурі XX-XX ст.»

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання – лекції та самостійна робота, есе, презентація.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали розміщуються на відповідній сторінці курсу в системі Moodle.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
90–100	A	відмінно	5	зараховано
82–89	B	добре	4	
75–81	C			
64–74	D			
60–63	E	задовільно	3	Не зараховано з можливістю повторного складання
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	2	
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	2	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання знань

90–100	A	<p>Володіє теоретичними знаннями навчального курсу на високому рівні та постійно їх поновлює. Знає професійну термінологію, може дати грамотне визначення всіх термінів. Розуміє логічні зв'язки між темами курсу, між окремими дисциплінами. Опрацьовує теоретичний матеріал на продуктивному та творчому рівнях. Володіє певним обсягом позапрограмного матеріалу, яким користується під час відповіді. Вміє використовувати необхідні теоретичні знання для пояснення незнайомих фактів.</p> <p>Виконує будь-які стандартні практичні завдання у нестандартні способи. Прагне до ділового спілкування з викладачем у позанавчальний час. Виявляє інтелектуальну ініціативу та компетентність.</p> <p>Творчо ставиться до джерел, рекомендованих для самостійного вивчення. В змозі організувати процес свого навчання. Здійснює науково-пошукову роботу під керівництвом викладача. Постійно працює з додатковим матеріалом з навчального курсу.</p>
82–89	B	<p>Володіє теоретичними знаннями навчального курсу на достатньому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення всіх термінів. Опрацьовує теоретичний матеріал на репродуктивному та частково – пошуковому рівнях. Уміє зіставляти і узагальнювати, іноді доходить власних висновків. Знаходить логічні зв'язки між окремими темами курсу, може їх пояснити.</p> <p>Виконує стандартні практичні завдання репродуктивного рівня з незначними помилками, які в змозі самостійно виправити і пояснити. Працює на продуктивному рівні, виявляє пізнавальний інтерес до навчального предмета та частковий евристичний інтерес до музичного мистецтва в цілому. Виконує завдання, рекомендовані до самостійного вивчення. Опрацьовує додаткову літературу з навчального предмета.</p>
75–81	C	<p>Володіє теоретичними знаннями навчального курсу на достатньому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення більшості термінів. Опрацьовує теоретичний матеріал переважно на репродуктивному та частково – пошуковому рівнях. Уміє зіставляти і узагальнювати, може доходити власних висновків. Знаходить логічні зв'язки між окремими темами курсу за попередньою підказкою, може їх пояснити.</p> <p>Виконує стандартні практичні завдання продуктивного рівня з незначними помилками, більшість з яких в змозі самостійно виправити і пояснити. Працює на продуктивному рівні, виявляє пізнавальний інтерес до навчального предмета та деякий евристичний інтерес до музичного мистецтва в цілому. Опрацьовує частину додаткової літератури з навчального предмета.</p>
64–74	D	<p>Володіє теоретичними знаннями навчального курсу на середньому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення майже всіх термінів. Опрацьовує теоретичний матеріал на репродуктивному рівні. Бачить деякі логічні зв'язки між окремими темами навчального курсу та розуміє логіку розкриття конкретної теми.</p>

		<p>Виконує практичні завдання з незначними помилками, які в змозі відтворити після виправлення викладачем. Частково виявляє ініціативу на заняттях. Працює системно на репродуктивному рівні, не виявляє самостійного творчого мислення, не виявляє пізнавального інтересу до навчального предмета.</p> <p>В основному виконує завдання, рекомендовані для самостійного виконання. Опрацьовує лише рекомендовану літературу з навчального предмета.</p>
60–63	Е	<p>Володіє теоретичними знаннями навчального курсу на середньо-низькому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення лише основних термінів. Опрацьовує теоретичний матеріал на репродуктивному рівні. Бачить окремі логічні зв'язки між окремими темами навчального курсу та частково розуміє логіку розкриття конкретної теми.</p> <p>Виконує практичні завдання з помилками, частину з яких в змозі відтворити після виправлення викладачем. Рідко виявляє ініціативу на заняттях. Працює на репродуктивному рівні, не виявляє самостійного творчого мислення, не виявляє пізнавального інтересу до навчального предмета.</p> <p>Виконує більшу частину завдань, рекомендованих для самостійного виконання. Опрацьовує лише рекомендовану літературу з навчального предмета, з деякими прогалинами.</p>
35–59	FX	<p>Володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на базовому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення деяких термінів, але ці пояснення не розкривають зміст термінів повністю.</p> <p>Опрацьовує теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, переказує прочитаний матеріал майже без пояснень та аналізу. Бачить логічних зв'язків у межах окремих тем навчального курсу лише після звернення уваги викладачем.</p> <p>Виконує практичні завдання з грубими помилками, частину з яких в змозі відтворити після виправлення викладачем. Не виявляє ініціативи та працює безсистемно на заняттях.</p> <p>Виконує тільки окремі завдання, рекомендовані для самостійного вивчення. Опрацьовує лише деякі джерела з рекомендованої літератури.</p>
0–34	F	<p>Володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на початковому рівні. Знає професійну термінологію, може дати визначення деяких термінів, але пояснює їх спрощено.</p> <p>Опрацьовує теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, переказує прочитаний матеріал без пояснень та аналізу. Не бачить логічних зв'язків у межах окремих тем навчального курсу. Виконує практичні завдання з грубими помилками. Не виявляє ініціативи та працює безсистемно на заняттях.</p> <p>Не виконує завдання, рекомендовані для самостійного вивчення. Не працює з рекомендованою до опрацювання літературою.</p>

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика навчальної дисципліни.

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «Про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>

Рекомендована література.

1. Taruskin R. Oxford History of Western Music. In 6 Vols. Oxford University Press, 2005.
2. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII - XVIII ст. Київ: Музична Україна 1978. 181 с
3. Іваницький А. Українська народна музична творчість. — К.: Муз. Україна, 1990
4. Іванова І. Л. Історія опери: Західна Європа XVII – XVIII століття. Навчальний посібник / І. Л. Іванова, Г. В. Куколь, М. Р. Черкашина. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
5. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови / О. Козаренко. - Львів : НТШ, 2000. - 285 с.
6. Корній Л. Історія української музики. Частина 1. Від найдавніших часів до середини XVIII ст / Л. Корній. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1996. — 314 с.
7. Корній Л. Історія української музики. Частина 3. XIX ст. / Л. Корній. Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 2001. – 480 с.
8. Корній Л. Історія української музичної культури / Л. Корній, Б. Сюта. – К., 2011. – 736 с.
9. Корній Л. Українська музична культура. Ч. II (друга половина XVIII ст.) /Л. Корній. – Київ – Харків – Нью-Йорк, 1998. – 388 с.